

ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В КІБЕРПРОСТОРІ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН

У сучасному інформаційному суспільстві об'єкти інтелектуальної власності (ІВ), у тому числі досягнення у науці, літературі, мистецтві, мають велике значення. Із розвитком науково-технічного прогресу з'явилися і нові об'єкти ІВ, такі як комп'ютерні програми, цифрові документи, бази даних, тощо, які можуть бути збережені як на матеріальному носії так і у електронному вигляді. З огляду на відносну простоту викрадення інформації виникають нові проблеми у сфері її захисту. Особливості ІВ як цифрового об'єкта (зокрема, легкість копіювання) призвели до зміни підходів, які склалися в правовій сфері використання ІВ, і до необхідності адаптації їх до нових умов. Глобальний технологічний розвиток, створення, розширення та використання існуючих та нових технологій тісно пов'язане із захистом ІВ на міжнародному правовому рівні.

У правовому розумінні "інтелектуальна власність" – це права на результати розумової діяльності людини в науковій, художній, виробничій та інших сферах, які є об'єктом цивільно-правових відносин у частині права кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, які, будучи благом не матеріальним, зберігаються за його творцями і можуть використовуватися іншими особами лише за узгодженням з ними, крім випадків, визначених законодавством України[1].

Сьогодні інтелектуальна власність стоїть перед новим етапом розвитку захисту: блокчейн (англ. blockchain) – одна із найактуальніших тем останнього часу. Ця технологія стала настільки широковідомою завдяки тому факту, що на її основі були створені такі криптовалюти, як Біткоїн (англ. Bitcoin) та Ефіріум (англ. Ethereum).

Використання блокчейну надає багато переваг у порівнянні з іншими технологіями захисту ІВ в кіберпросторі. Отже, блокчейн – це розподілена база даних, що зберігає впорядкований ланцюжок

записів (так званих блоків), що постійно довшас. Дані захищено від підробки та спотворення. Кожен блок містить часову позначку, геш попереднього блока та дані транзакцій, подані як геш-дерево[2]. Найчастіше копії блокових ланцюгів зберігаються на безлічі різних комп'ютерів незалежно один від одного. Таким чином, блокчейн – це відкрита книга інформації, яка обмінюється та перевіряється усіма учасниками однорангової мережі. Кожен запис або блок передається всім учасникам мережі і повинна перевірятись кожним вузлом, що бере участь, розв'язуючи складну математичну задачу. Після перевірки блоку він додається до книги або ланцюга. У свою чергу, використання шифрування гарантує що користувачі можуть змінювати лише ті частини ланцюга блоків, до яких у них є приватні ключі, без яких запис у файл неможливий. Крім того, шифрування забезпечує синхронізацію копій розподіленого ланцюга блоків серед усіх користувачів.

В даний час існує декілька сервісів (наприклад, Proof of Existence, Emernotar, Депомент), за допомогою яких завантажений файл з об'єктом ІВ гешується, а результат (унікальний відбиток файлу - геш) заноситься в блокчейн. У разі необхідності перевірки проводиться повторна операція гешування, і отриманий геш порівнюється з гешем, що зберігається в блокчейні. Збіг гешу гарантує, що конкретний файл був внесений в блокчейн в конкретний момент часу.

З точки зору теорії інформації, по-справжньому інноваційний характер технології розподіленої книги пов'язаний з тим, що вона забезпечує цілісність книги за допомогою контролю всіх учасників ланцюга та виключає необхідність центрального регулювання. Іншими словами, транзакції перевіряються та підтверджуються численними комп'ютерами, які зберігають блокчейн. Тому дана технологія вважається абсолютно стійкою, оскільки для зміни будь-якої інформації кібератака повинна бути спрямована (практично) на всі копії книги одночасно.

У порівнянні з іншими технологіями захисту ІВ блокчейн дозволяє суттєво спростити процедуру фіксації факту авторства, скоротити її строки і вартість. Крім того, ці записи залишаються в реєстрі незалежно від існування організації-депозитарію.

Таким чином, застосування блокчейна особливо актуально в даний час, оскільки з розвитком інтернету об'єкти ІВ можуть

використовуватися в різних юрисдикціях, в тому числі і з порушенням прав на їхнє використання. Блокчейн дозволяє будь-якій особі в будь-якій точці світу швидко і без участі будь-яких посередників отримати доступ до відомостей про правовласників і інформаційної власності.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ // Заступник начальника відділу Центру правової реформи і законопроектних робіт при Міністерстві юстиції України Костюченко Оксана Миколаївна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/m/str/4487>

2. Блокчейн // Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D1%87%D0%B5%D0%B9%D0%BD>

3. Intellectual Property Protection / Kristina Zaytseva – 14.12.2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zuykov.com/en/about/articles/2018/12/15/new-technology-and-its-protection-intellectual-pro/>

4. Объекты интеллектуальной собственности в цифровой форме / Атанасов С. – 16.03.2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.i2r.ru/static/504/out_23440.shtml

5. Объекты интеллектуальной собственности в век цифровых технологий / Избаш О. О., ОНМА – 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1643/Izbash%20Obyekty%20intel%20sobstv.pdf?sequence=1&isAllowed=y>